

nummer : 44
onderwerp : Regionale Energie Strategie Noord-Holland Zuid

Aan de raad,

Inleiding

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat 30 energieregio's in Nederland een Regionale Energiestrategie (RES) opstellen. Noord-Holland Zuid (NHZ) is een van de 30 energieregio's. De energieregio's maken in de RES afspraken om in 2030 samen 35 TWh aan grootschalige hernieuwbare elektriciteit op land op te wekken. In de Regionale Structuur Warmte (RSW), ook onderdeel van de RES, wordt toegewerkt naar het maken van afspraken over de inzet van regionale duurzame warmtebronnen.

In het proces om te komen tot de RES 1.0 heeft gemeente Heemskerk reeds een aantal besluiten genomen. De RES 1.0 die nu ter besluitvorming wordt voorgelegd is een actualisatie, verdieping en concretisering van de concept-RES (april 2020).

Toelichting/motivering/risico's

Uitkomsten proces

Het bod en de zoekgebieden van de RES zijn de uitkomst van een intensief participatieproces van de afgelopen twee jaar. Er is bottom-up verkend wat de mogelijkheden voor zonne- en windenergie op land zijn. Daarvoor is gesproken met gemeenten in de regio, provincie, waterschappen, netbeheerders, inwoners, ondernemers, energiecoöperaties, woningcorporaties, onderwijsinstellingen, agrariërs en maatschappelijke organisaties op het gebied van natuur en milieu. Uit dit intensieve bottom-up proces zijn 32 zoekgebieden voortgekomen voor de opwekking van zonne- en windenergie op land. Meer specifiek hebben deelregio's en gemeenten gewerkt aan de concretisering van de zoekgebieden voor de RES 1.0. Voor meerdere zoekgebieden zijn participatietrajecten doorlopen of gestart. Voor een aantal zoekgebieden heeft dit geleid tot aanpassingen in de RES 1.0.

Zoekgebieden

Hoofdstuk 2.1 van de RES 1.0 geeft een toelichting op het bod en de zoekgebieden in Noord-Holland Zuid. Bij de concretisering van de RES-zoekgebieden richten de IJmondgemeenten zich in eerste instantie op de benoemde zoekgebieden voor 'zon + wind'. Voor de gemeente Heemskerk betreft dat Tata Steel en de A9, zoals reeds in de concept-RES opgenomen. In deze fase is nog niet gekeken naar de zogenoemde generieke bouwstenen zoals zon op parkeerplaatsen en op grote daken.

Participatie

In het kader 'RES-proces: van startnotitie tot RES 1.0' is een uitgebreide beschrijving van het doorlopen participatieproces opgenomen.

Participatie stopt niet bij de RES 1.0, maar blijft doorlopen richting de RES 2.0 én op (lokaal) projectniveau. Het is aan initiatiefnemers om onder regie van de gemeente samen met belanghebbenden de zoekgebieden verder uit te werken. Lokale participatie is daarin een gezamenlijke verantwoordelijkheid, en sluit aan op wat overheden rond participatie moeten regelen (in de geest van de Omgevingswet).

Bij de verkenning van de zoekgebieden hebben de gemeenten Beverwijk, Heemskerk en Velsen de handen ineen geslagen en zijn hierbij begeleid door een extern bureau. Er is een studie verricht naar de ruimtelijke uitgangspunten en mogelijke ontwerpvarianten in bovengenoemde zoekgebieden voor 'zon + wind'. In januari heeft een sessie hierover met stakeholders en een sessie met (vertegenwoordigers van) inwoners en lokale ondernemers plaatsgevonden. Participatie in dit stadium werd belangrijk gevonden. Deze eerste verkenning wordt nog verder afgewogen. Daarbij spelen onder meer maatschappelijke belangen zoals gezondheid en leefomgeving, technische en ruimtelijke aspecten, landschappelijke inpassing en ontwikkelingen in het gebied. Vanwege het belang om de zoekgebieden langs de A9 met elkaar in verband te brengen en het maken van regionale afspraken, heeft de provincie hierbij een coördinerende rol op zich genomen.

Ambitie

Tijdens het proces tot aan de RES 1.0 zijn onderzoeken gedaan, scenario's verkend, effecten onderzocht en vele bijeenkomsten georganiseerd en gesprekken gevoerd over de (on)mogelijkheden van zonne- en windenergie op land in de regio. Dit heeft geresulteerd in de 32 zoekgebieden zoals deze zijn opgenomen op de kaart van de RES 1.0. De ambitie van de regio is om zich in te zetten voor de realisatie van 2,7 TWh zonne- en windenergie in 2030. Omdat de potentie van de zoekgebieden groter is (3,0 TWh), geeft dit ruimte om in de verdere uitwerking van de plannen op zoek te gaan naar de meest optimale oplossingen, gezien vanuit draagvlak, ruimtelijke inpassing en systeemefficiëntie. Hierdoor kunnen zoekgebieden worden aangepast, afvallen of worden toegevoegd.

De gemeenten, de provincie en de waterschappen hebben elk eigen doelstellingen voor klimaatneutraliteit. De RES helpt om deze eigen doelstellingen te verwezenlijken. Het bod van de RES NHZ is tegelijkertijd een belangrijke bijdrage aan de landelijke opgave.

In de gemeente Heemskerk is onder meer aandacht gevraagd en erkend voor participatie, draagvlak en lokaal eigendom, zoals ook blijkt uit de reactienota Op weg naar RES 1.0. In de deelregio wordt dit belang eveneens onderschreven en samengewerkt om dit te stimuleren. Hoofdstuk 9 van de RES 1.0 gaat nader in op de deelregio IJmond & Zuid-Kennemerland en het katern 'Rollen, beleidskaders en instrumenten' op de gemeenten, provincie en waterschappen.

Geen blauwdruk maar dynamisch document

Het RES-proces is dynamisch en de RES 1.0 geeft een tussenstand weer: het is een momentopname. In de [online RES-viewer](#) wordt de actuele stand van de zoekgebieden bijgehouden. Dit betekent dat nieuwe zoekgebieden aan de viewer kunnen worden toegevoegd volgend op de vaststelling van de RES 1.0. Naast de zoekgebieden in de RES, kunnen bottom-up nieuwe ideeën en initiatieven ontstaan om op land hernieuwbare energie op te wekken. Het is belangrijk om ook dergelijke

initiatieven te onderzoeken en de mogelijkheden en onmogelijkheden te verkennen. Initiatiefnemers doen daarvoor een eerste verkenning naar de haalbaarheid (onder andere naar draagvlak, netinfrastructuur, ecologie en goede ruimtelijke inpassing). Nieuwe initiatieven worden (los van besluitvorming over de RES) voorgelegd aan raad of college. Na vaststelling worden ze meegeteld in de RES 2.0. Ook nieuwe technieken of innovaties kunnen een rol gaan spelen. Daarom wordt de RES iedere twee jaar geactualiseerd.

In de RES 1.0 wordt voor de zoekgebieden gebruik gemaakt van de nieuwe landelijke rekenmethodiek (dec '20). In de RES 1.0 zijn minder zoekgebieden opgenomen dan in de concept-RES, toch zorgt deze nieuwe rekenmethodiek voor een hogere potentie (GWh) van de zoekgebieden in de RES 1.0, t.o.v. de concept-RES. Door de landelijke rekenmethodiek aan te houden, zijn de RES-en in NL optelbaar en vergelijkbaar. De rekenmethodiek is theoretisch. De praktijk zal uitwijzen wat haalbaar is. Daarom wordt in de RES uitgegaan van een gedeeltelijke benutting van de potentie van zoekgebieden. De precieze haalbaarheid, wenselijkheid en invulling worden verder onderzocht. Hierdoor kunnen zoekgebieden nog worden aangepast of zelfs afvallen. Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) houdt daarom rekening met een onzekerheidsmarge bij de doorrekening van de RES'en.

Naast de RES 1.0 zijn er producten en analyses gemaakt en samenwerkingen ontstaan die gaan helpen om de zoekgebieden verder uit te werken en de RES tot uitvoering te brengen:

- Liander heeft een netimpactanalyse uitgevoerd voor de concept-RES en de RES 1.0. Deze analyses zijn waardevolle input voor de verdere concretisering van de zoekgebieden en het maken van samenwerkingsafspraken voor de uitvoering van de RES.
- Er is een online 'storymap' ingericht waarin alle processtappen en achterliggende documenten op een heldere en voor iedereen toegankelijke manier wordt gepresenteerd.
- Er is een openbare [online RES-viewer](#) ingericht waarop de actuele situatie van de zoekgebieden kan worden bekeken. Dit betekent dat als een gemeente besluit om een zoekgebied toe te voegen, te wijzigen of te schrappen dat dit zichtbaar wordt in de viewer.
- Elk zoekgebied in de RES-viewer heeft een 'gebiedspaspoort'. Het gebiedspaspoort biedt informatie en een technische beschrijving van het zoekgebied, zoals de status van het zoekgebied, een beschrijving van de locatie(s), het (potentieel) opwekkingsvermogen, de stappen van participatie, uitgangspunten voor lokaal eigendom en hoe omgegaan wordt met geldende beperkingen en beleidskaders.
- Over sommige reacties op de concept-RES kon nog geen besluit kon worden genomen, omdat nog niet alle kennis of informatie beschikbaar was. Voor deze reacties zijn rondom specifieke onderwerpen 'thematafels' georganiseerd, met als doel om samen met belanghebbenden, stakeholders en experts dilemma's op te lossen, kansen te benutten en inspiratie op te doen waarmee de RES verrijkt kan worden. Uit de verschillende thematafels zijn aanbevelingen en handreikingen voortgekomen (zie katern 'Thematafels')
- Er zijn samenwerkingsverbanden ontstaan tussen betrokken partijen die meedenken en meedoen, zoals de samenwerking tussen de participatiecoalitie, samenwerkingen op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt en concrete initiatieven van samenwerkende

energiecoöperaties. Op het gebied van innovatie is de samenwerking ontstaan met What Design Can Do (WDCD).

Juridische aspecten

- Juridische status RES: De in de RES 1.0 gemaakte afspraken krijgen een juridische status als deze worden uitgewerkt en vastgesteld in omgevingsrechtelijke instrumenten (het omgevingsbeleid). Er is daarom geen mogelijkheid tot beroep en bezwaar op de RES.
- MER-plicht: de RES is niet plan-mer-plichtig op grond van het Nederlandse recht. Er is nog geen jurisprudentie of de RES op grond van de Europese Strategische Milieu Beoordeling (SMB-Richtlijn) mer-plichting is. Daarom heeft de energieregio deelgenomen aan een landelijke pilot en is op basis van de concept-RES NHZ advies gevraagd aan de 'Commissie voor de MER', om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de vereisten van een plan-mer, zonder deze formeel te doen. In het kader 'MER en milieueffecten' wordt hier dieper op ingegaan.
- Verdrag van Aarhus: er is geen jurisprudentie wat betreft de inspraakverplichtingen voor de RES volgens van het Verdrag van Aarhus. In het kader 'RES-proces: van startnotitie tot RES 1.0' is beschreven wanneer en op welke manier participatie is georganiseerd tijdens het RES-proces.

Financiën

- Het budget voor het regionale RES-proces en de ondersteuning door de programmaorganisatie RES NHZ is tot de RES 1.0 geborgd door een landelijke en provinciale bijdrage voor de periode 2019, 2020 en de eerste helft van 2021.
- Nu de RES 1.0 de besluitvormingsprocedure ingaat, loopt de bestaande opdracht van de huidige programmaorganisatie af. In de periode tussen 9 juli 2021 (opleveren RES 1.0) en begin 2022 (duidelijkheid over rijksbijdrage voor continuering RES-proces) gaat het werk aan de RES door. Ondersteuning vanuit het programma is ook in deze periode gewenst. Daarvoor wordt samen met de provincie een overbruggingsplan voor de activiteiten in 2021 opgesteld.
- Voor de uitvoering van de RES zijn vooral de gemeenten aan zet (o.a. borging in (omgevings-) beleid, vergunningverlening, lokale initiatieven faciliteren). De extra inzet van gemeenten voor de uitvoering van de RES houdt o.a. in:
 - Organiseren en faciliteren van participatie
 - Zoekgebieden en initiatieven nader onderzoeken
 - Borging in omgevingsbeleid en vergunningverlening
 - Loket voor lokale initiatieven
 - Opstellen uitvoeringsgericht beleid (bijv. over financiële participatie, stimuleringsregelingen)
 - Vaststellen van samenwerkingsafspraken m.b.t. de uitvoering (bijv. met netbeheerder)
 - Regionale coördinatie (deelregio)
- De uitvoering van de RES is afhankelijk van de beschikbare vergoeding voor de uitvoeringslasten van het Rijk in het gemeentefonds. De extra uitvoeringslasten van het Klimaatakkoord (waar de RES een onderdeel van is) voor gemeenten komen landelijk neer op circa € 600 miljoen per jaar. Een besluit over een rijksbijdrage hiervoor is aan het nieuwe kabinet en wordt niet eerder dan in de tweede helft van 2021 verwacht. De gemeente

Heemskerk heeft onvoldoende financiële ruimte om de uitvoeringslasten van de energietransitie en verduurzaming van de gebouwde omgeving te financieren uit eigen middelen. Daarmee sluiten we aan bij het advies van de VNG en de 100.000+ gemeenten (G40) om te wachten op de middelen die vanuit het Rijk beschikbaar komen. In de overbruggingsperiode zal ambtelijke capaciteit van gemeenten worden verwacht en hiervoor zijn middelen beschikbaar gesteld in de bestemmingsreserve energietransitie.

Relatie met regionale samenwerking

In het RES-proces van Noord- Holland Zuid wordt interbestuurlijk samengewerkt tussen de 29 gemeenten, de provincie en de 3 waterschappen. De deelnemende overheden behouden daarin de eigen rol van het bevoegd gezag. Ook diverse andere partijen, zoals de netbeheerders, energiecoöperaties en maatschappelijke organisaties, zijn in het traject bij de RES NHZ betrokken.

Conclusie c.q. voorstel

Wij stellen u voor om in te stemmen met de RES 1.0 NHZ.

Beslispunten

De gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met de RES 1.0 NHZ als resultaat uit het regionale proces. Met als belangrijkste punten:
 - a. De ambitie van de regio Noord-Holland Zuid van 2,7 TWh als uitgangspunt te hanteren voor opwek in 2030 in de regio Noord-Holland Zuid, en daarmee bij te dragen aan de landelijke opgave van 35 TWh hernieuwbare energie in 2030.
 - b. De kaart met globale zoekgebieden voor opwek van grootschalige wind- en zonne-energie daarvoor als uitgangspunt te hanteren.
2. De uitkomsten van de RES 1.0, die effect hebben op gemeente Heemskerk, mee te nemen bij de uitwerking van de uitvoeringsinstrumenten voor omgevingsbeleid.

Verdere procedure besluitvorming

Voor de RES geldt de volgende tijdslijn, zoals opgenomen in de landelijke *'handreiking regionale energiestrategie (okt 2019)'*:

- 1 oktober 2020 opleveren concept-RES
- 1 juli 2021 opleveren vastgestelde RES 1.0
- 1 juli 2023 opleveren RES 2.0, tussentijds ijkmoment van de RES
- 1 januari 2025 omgevingsvergunningen voor zon- en windprojecten zijn verleend
- 1 juli 2025 opleveren RES 3.0, tussentijds ijkmoment van de RES
- 1 januari 2030 35 TWh hernieuwbare elektriciteit op land is gerealiseerd

Hoe verder na raadsbesluit

Het raadsbesluit reikt voor wat betreft de kaarten alleen over het grondgebied van gemeente Heemskerk. U neemt een besluit over de RES 1.0 en de doorwerking daarvan in het omgevingsbeleid. De katernen geven achtergrond informatie, hierover vindt geen besluitvorming plaats.

Besluiten over zoekgebieden worden meegenomen in de verdere uitwerking van zoekgebieden, in de

kaart van de [RES-viewer](#) verwerkt en ook in het gebiedspaspoort van het betreffende zoekgebied (gebiedspaspoorten zijn in te zien in de RES-viewer).

De in de RES 1.0 gemaakte afspraken worden, met inachtneming van de door u mogelijk ingediende moties en/of amendementen, door het college uitgewerkt en vastgesteld in de uitvoeringsinstrumenten van het gemeentelijk omgevingsbeleid. Er wordt toegewerkt naar haalbare projecten met draagvlak en vergunningverlening in 2025.

Bij de uitwerking van de RES in de uitvoeringsinstrumenten van het omgevingsbeleid, vindt de integrale afweging plaats van alle ruimtelijke opgaven. Het afwegingskader voor de RES (kwantiteit, draagvlak, ruimtelijke inpassing en net efficiëntie) heeft op verschillende momenten van het RES-proces geleid tot keuzes. Daarom helpen de uitkomsten uit het RES-proces bij het maken van integrale afwegingen in het omgevingsbeleid.

Wijzigingen in het RES-document kunnen niet eerder dan in de RES 2.0 worden verwerkt. De RES 1.0 wordt op 9 juli 2021, samen met eventuele moties en amendementen, aangeboden aan het Nationaal Programma RES en het Planbureau voor de Leefomgeving voor doorrekening.

Daarnaast wordt er een plan gemaakt voor een regionaal uitvoeringsprogramma, waarvoor na de zomer input bij u wordt opgehaald. In het regionaal uitvoeringsprogramma wordt vastgelegd:

- regionale samenwerkingsafspraken met betrekking tot:
 - De uitwerking van de zoekgebieden voor zon en wind.
 - De uitwerking van de Regionale Structuur Warmte.
- afspraken, kaders en aanpak voor het proces naar de RES 2.0
- afspraken m.b.t. data en monitoring
- afspraken over inzet en verdeling van capaciteit en uitvoeringsbudget

Bijlagen

Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid 1.0 (D/2021/350338)

Netimpactanalyse Liander (D/2021/349996)

Katernen (hierover vindt geen besluitvorming plaats):

- Katern thematafels (D/2021/349997)
- Katern rollen en beleidskaders (D/2021/349998)
- Katern proces (D/2021/349999)
- Katern innovatie (D/2021/350000)
- Katern mer (D/2021/350001)
- Katern energie-infrastructuur (D/2021/350002)

Heemskerk, 20 april 2021

Burgemeester en wethouders van Heemskerk,

de secretaris,

de burgemeester,

De raad van de gemeente Heemskerk;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 20 april 2021, nummer 44;

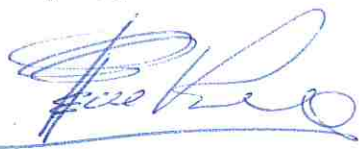
gehoord de commissie ;

besluit:

1. In te stemmen met de RES 1.0 NHZ als resultaat uit het regionale proces. Met als belangrijkste punten:
 - a. De ambitie van de regio Noord-Holland Zuid van 2,7 TWh als uitgangspunt te hanteren voor opwek in 2030 in de regio Noord-Holland Zuid, en daarmee bij te dragen aan de landelijke opgave van 35 TWh hernieuwbare energie in 2030.
 - b. De kaart met globale zoekgebieden voor opwek van grootschalige wind- en zonne-energie daarvoor als uitgangspunt te hanteren.
2. De uitkomsten van de RES 1.0, die effect hebben op gemeente Heemskerk, mee te nemen bij de uitwerking van de uitvoeringsinstrumenten voor omgevingsbeleid.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Heemskerk in zijn openbare vergadering van 27 mei 2021

de griffier,

de raad voornoemd,

de voorzitter,

